

Напрямки вдосконалення правового статусу особи, яка притягається до адміністративної відповідальності

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В роботі визначено окремі недоліки правового статусу особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, та окреслено напрями його вдосконалення.

Ключові слова: правовий статус особи, провадження по справах про адміністративні правопорушення, скарга, строк, апеляційна скарга, суд.

Abstract

The paper identified some shortcomings of the legal status of the person called to administrative responsibility, and identifies areas of improvement.

Keywords: the legal status of a person, proceedings in cases of administrative offenses, appeal, term, Court of Appeal, Court.

У ХХІ столітті (особливо – протягом попередніх трьох років) народ України у своїй переважній більшості продемонстрував, що він є глибоким прихильником становлення правової, демократичної вітчизняної держави, перші статті Конституції якої проголошують людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку найвищою соціальною цінністю, а також гарантують право кожного на звернення до суду для захисту своїх конституційних прав і свобод. Адже саме права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, а їх утвердження і забезпечення є головним її обов'язком.

Однак виконання цього обов'язку, як свідчить зміст чинного Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), потребує від парламенту України значного оновлення, а особливо – тих його норм, що визначають правовий статус особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, шляхом збільшення її прав на судовий захист у провадженні в справі про адміністративне правопорушення.

Під правовим статусом особи розуміється сукупність її прав та обов'язків, юридично закріплене становище людини в державі [1; 2; 3]. Адміністративно-процесуальний статус громадянина, як вважає багато теоретиків-адміністративістів, необхідно розглядати у вузькому та широкому розуміннях. В першому випадку – це сукупність визначених адміністративно-процесуальними нормами прав громадян як носіїх суб'єктивних прав та обов'язків щодо участі в адміністративно-процесуальній діяльності, а в другому – це сукупність усіх закріплених в адміністративно-процесуальних нормах правових засобів, які визначають становище громадянина в адміністративному процесі [4].

Одним з головних суб'єктів справи про адміністративне правопорушення є особа, яка притягається до адміністративної відповідальності. За змістом ст. 268 КУпАП, ця особа має такі права: знайомитися з матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання; при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження; оскаржити постанову по справі.

На наш погляд, механізм реалізації останнього з вказаних елементів правового статусу особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, а саме – права на оскарження постанови по справі – вимагає приведення до відповідності нормам Конституції України. Мається на увазі необхідність вдосконалення норм КУпАП про: а) строк оскарження постанови по справі про адміністративне

правопорушення; б) перегляд в апеляційному суді постанови судді у справі про адміністративне правопорушення.

Так, відповідно до ст. 289 КУпАП, скаргу на постанову по справі про адміністративне правопорушення може бути подано протягом десяти днів з дня винесення постанови, а щодо постанов по справі про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, у тому числі зафіксовані в автоматичному режимі – протягом десяти днів з дня вручення такої постанови. В разі пропуску зазначеного строку з поважних причин цей строк за заявою особи, щодо якої винесено постанову, може бути поновлено органом (посадовою особою), правомочним розглядати скаргу. Вважаємо, що:

- обчислення строку оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення в одних справах з дня винесення постанови, а у інших справах – з дня вручення такої постанови, порушує, нівелює конституційний принцип, відповідно до якого громадяни мають рівні права і свободи та є рівними перед законом. На відновлення цього принципу та з метою надійнішого захисту права особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, на оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення слід уніфікувати початок обчислення строку на таке оскарження. Цю уніфікацію варто здійснити шляхом встановлення відрахування вказаного строку в усіх справах про адміністративні правопорушення з дня вручення відповідної постанови особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, або отримання поштового повідомлення про таке вручення, або ж про відмову в її отриманні.

- можливість поновлення пропущеного з поважних причин зазначеного строку на оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення вказаною нормою поставлена в залежність від волі органу (посадовою особою), які визначені правомочними розглядати скаргу. Іншими словами, така можливість повністю залежить від суб'єктивної волі певного учасника правовідносин. Видається, що такий виклад правової норми може призводити до суттєвих зловживань цих органів (посадових осіб), сприяти розвитку корупційних діянь. Законодавець має, на наш погляд, з метою запобігання цьому, зобов'язати вказаних суб'єктів однозначно поновлювати за заявою особи, щодо якої винесено постанову, пропущений з поважних причин строк оскарження вказаної постанови.

Стосовно ж перегляду в апеляційному суді постанови судді у справі про адміністративне правопорушення слід зазначити таке. Наявність стадії перегляду постанов, як зазначає Колпаков В., є важливою гарантією законності і обґрунтованості застосування адміністративних стягнень [3; 4]. Відповідно до частини четвертої ст. 294 КУпАП він здійснюється суддею апеляційного суду, тобто однією особою. Однак, з огляду на стан вітчизняного правосуддя, вказану норму КУпАП доречно було б також змінити, поклавши обов'язок апеляційного перегляду вказаного виду постанов на колегію суддів апеляційного суду у складі трьох осіб.

Такі формулювання вказаних норм КУпАП значно захищатимуть права особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, та сприятимуть поглибленню реалізації принципу законності у провадженні в справах про адміністративні правопорушення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Котюк В. О. Теорія права : курс лекцій : навч. посібник для юрид. фак. вузів / Котюк В. О. – К. : Вентурі, 1996. – С. 100.
2. Кельман М. С. Загальна теорія держави і права : підручник / Кельман М. С. , Мурашин О. Г. – К. : Кондор, 2008. – С. 48.
3. Теорія держави і права. Академічний курс : підручник / За ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – С. 439.
4. Адміністративне право України. Академічний курс : підруч. : У двох томах: Т. 1. Загальна частина / Ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова). – К., 2004. – С. 495.

Довбиш Валерій Аркадійович, кандидат філософських наук, доцент, доцент, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, dovbysh63@mail.ua

Dovbysh Valeriy A. – Cand. Sc. (Eng), Assistant Professor of the Sociopolitical Sciences Chair, Vinnytsia National Technical Universitia, Vinnytsia, e-mail: dovbysh63@mail.ua